

Kostnadsfrihet för patienter som vårdas för covid-19

SKR har fått frågor kring regelverket för kostnadsfrihet för vård och behandling för patienter med covid-19 i hälso- och sjukvården. Därför har SKR gjort en juridisk bedömning.

Några regioner har beslutat om ytterligare kostnadsfrihet som gå utöver de lagmässiga åtagandena. Två regioner VGR och Örebro har identifierats, kan finnas fler.

Hänvisning till smittskyddslagen

Covid-19 är en samhällsfarlig och allmänfarlig sjukdom. För allmänfarliga sjukdomar ska patienter inte betala någon patientavgift vid besök inom öppen vård (jfr. smittskyddslagen 7 kap 2§). Regeringen har beslutat om en förordning som innebär att bestämmelserna i smittskyddslagen om allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med coronavirus. Förordningen (2020:20) gäller från den 2 februari 2020. Detta innebär att ingen patientavgift debiteras om behandlande läkare bedömer att det finns misstanke om covid-19 (till exempel luftvägssymtom eller feber).

Kostnadsfriheten gäller så väl undersökning, som för att utreda om patienten är smittad av en allmänfarlig sjukdom som den vård och behandling som därefter krävs. Åtgärden ska således anses behövas utifrån smittskyddssynpunkt. Enligt förarbetena till lagen får detta inte ges en för begränsad tolkning utan kostnadsfriheten ska gälla alla åtgärder som kan leda till att smittsamheten upphör, minskar eller hålls tillbaka. Skulle patienten av smittskyddsskäl tvångsvårdas är det kostnadsfritt för patienten. Det understryks alltså att kostnadsfriheten tillämpas generöst vid förstagångsbesök om det finns en rimlig klinisk eller epidemiologisk misstanke om att en patient lider av en allmänfarlig sjukdom. Det är den behandlande läkaren som ska bedöma om ett läkemedel i det enskilda fallet minskar risken för smittspridning eller om undersökning, vård och behandling är motiverad av samma skäl. Ett stort stöd i detta är det regionala smittskyddet.

När behöver det inte vara kostnadsfritt för patienten

Om patienten söker vård av annan anledning än misstänkt covid-19 betalar patienten vanlig patientavgift. Detta gäller även om patienten vårdas isolerat på grund av exempelvis luftvägssymtom. Uppföljningsbesök eller rehabiliteringsinsatser för patienter som haft covid-19 och som enligt gällande rekommendationer betraktas som smittfri, omfattas inte av kostnadsfriheten enligt smittskyddslagen. Patienter som tillfrisknat från covid-19 och är i behov av rehabilitering eller annan eftervård ska debiteras vanlig patientavgift för dessa vårdkontakter.

Inom slutenvård betalar patienten vanlig avgift även då vårdbehovet föranleds av misstänkt eller bekräftad covid-19. Denna avgift avser mat och logi och avser inte kostnad för vård och behandling enligt smittskyddslagens mening. Åtgärder som endast har indirekt betydelse för smittspridning omfattas inte heller av kostnadsfriheten. Detta gäller bl.a. sådant stöd eller sådan hjälp den enskilde kan behöva t.ex. i form av psykologkontakt eller behandling för sitt missbruk. Det skulle enligt lagens förarbete föra för långt att låta sådana åtgärder omfattas av kostnadsfriheten enligt smittskyddslagen.

VGR har beslutat om att regionala tillämpningsanvisning¹ som går utöver det lagmässiga kravet och även inkluderar egenavgiften för slutenvården i kostnadsfriheten. På 1177 framgår även att region Örebro tillämpar en policy som innebär att vård som är kopplad till pågående infektion av covid-19, till exempel provtagning, besök och slutenvård, är kostnadsfri. *Finns det ytterligare regioner som har sådana ställningstagande?*

SKR har tagit fram en rekommendation kring avgiftsfrihet i samband med vaccination mot covid-19 under 2021

Varje region beslutar om avgifter för vaccinering mot covid-19. SKR rekommenderar alla regioner att erbjuda gratis vaccin till alla som ska vaccinera sig mot covid-19. SKR anser att i ett rådande pandemiläge ska inte någon enskild individ av ekonomiska skäl behöva avstå ifrån att ta del av regionens erbjudande om vaccination mot covid-19.²

¹ Tillämpningsanvisning avgiftsfri undersökning, vård och behandling enligt Smittskyddslagen (2004:168) på grund av covid-19 Diarienummer HS 2020-00485

² Rekommendation om kostnadsfrihet av vaccinering mot covid-19 Ärendenr: 20/01597